

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ВІТЧИЗНЯНОЇ
ТА ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ**

**Збірник наукових праць
Рівненського державного гуманітарного університету**

Випуск 34

Рівне – 2022

УДК 94(477) + 94 (100)

А 43

ББК 63.3 (4Укр)

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії : Зб. наук. пр. Рівнен. держ. гуманіт. ун-ту. Вип. 34. Рівне: РДГУ, 2022. 162 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Головний редактор:

Постоловський Руслан – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук (м.Рівне)

Відповідальний редактор:

Шеретюк Валерій – кандидат історичних наук, професор (м.Рівне)

Редакційна рада:

Давидюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Жарна Криштоф – доктор хабілітований в галузі історії, професор (м.Жешув, Республіка Польща)

Киридон Алла – доктор історичних наук, професор (м.Київ)

Троян Сергій – доктор історичних наук, професор (м.Київ)

Фісанов Володимир – доктор історичних наук, професор (м.Чернівці)

Члени редколегії:

Галуха Любов – кандидат історичних наук, професор (м. Рівне)

Жилюк Сергій – доктор історичних наук, професор (м.Остріг)

Майзнер Роберт – доктор хабілітований в галузі історії, професор (м.Ченстохова, Республіка Польща)

Соммер Ханна – доктор гуманітарних наук в галузі соціології, професор (м.Жешув, Республіка Польща)

Степанков Валерій – доктор історичних наук, професор (м.Кам'янець-Подільський)

Стоколос Надія – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Чухліб Тарас – доктор історичних наук, провідний науковий співробітник (м.Київ)

Швецова-Водка Галина – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Шеретюк Руслана – доктор історичних наук, професор (м.Рівне)

Друкується за рішенням Вченої Ради Рівненського державного гуманітарного університету, протокол № 10 від 24 листопада 2022 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації: Серія КВ №15857-4329Р

ISSN 2519-1942

Адреса редакції: 33027, м. Рівне, вул. Пластова, 31,
факультет історії, політології та міжнародних відносин РДГУ,
isf_rdg@ukr.net <http://fipmv.rv.ua/>
© Рівненський державний гуманітарний університет, 2022

**ВОЛИНСЬКІ МУЗЕЇ ЯК ОСЕРЕДКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ
КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ (1921–1939 рр.)**

Валентина Доброчинська

Рівненський державний гуманітарний університет

Україна, 33028, м. Рівне, вул. Пластова, 31

e-mail: Dobrochynskav@gmail.com

У статті проаналізовано передумови та створення музейної мережі у Волинському воєводстві. Обґрунтовано, що значну роль у розвитку краєзнавчого руху та організації музейних осередків відіграли наукові товариства, які опікувалися збереженням культурного ресурсу регіону. Висвітлено подвижницьку роботу інтелігенції довкола відкриття музейних осередків у волинських містах та виокремлено імена їх очільників. Зазначено, що головно, поляки як представники титульної нації ініціювали створення краєзнавчих товариств у воєводстві, тоді як музейну справу розвивали спільними силами українці, поляки та інші національності.

Ключові слова: Польща, Волинське воєводство, міжвоєнний період, музей, краєзнавче товариство, інтелігенція.

**VOLYN MUSEUMS AS CENTERS OF CULTURAL HERITAGE
PRESERVATION (1921–1939)**

The prerequisites and creation of a museum network in the Volyn Voivodeship have been analyzed in the article. It is substantiated that a significant role in the development of the local history movement and the organization of museum centers was played by scientific societies that took care of the preservation of the cultural resource of the region. The ascetic work of the intelligentsia surrounding the opening of museum centers in Volyn cities is highlighted, and the names of their leaders are singled out. It was noted that, most importantly, Poles, as representatives of the titular nation, initiated the creation of local history societies in the voivodship, while joint efforts of Ukrainians, Poles, and other nationalities developed the museum business.

Key words: Poland, Volyn Voivodeship, interwar period, museum, local history society, intelligentsia.

У міжвоєнну добу важливими центрами краєзнавчого руху на теренах Волинського воєводства стали музейні заклади, які сприяли активізації пізнавального інтересу до минувшини, матеріальної та духовної спадщини краю. Про розгортання краєзнавчого руху на Волині свідчила мережа музейних осередків, яка у 1920-30-х рр. значно розширилася. На початку 1920-х рр. єдиним діючим музеєм у регіоні був Музей князів Острозьких, відкритий 11 серпня 1916 р. Братством імені князів Острозьких. У музеї налічувалося 3246 експонатів, які склалися із картин, ікон, церковних речей, стародруків, рукописів, старовинних меблів і т.п. Значну допомогу в організації музею та перетворенні його в наукову установу Острога надавала місцева інтелігенція,

зокрема вчений-краєзнавець Йосип Новицький. Він був людиною неабияких здібностей, володів 14-ма мовами, проводив наукові дослідження в Англії, Єгипті, Палестині та інших країнах [4, с. 30–32].

20 червня 1921 р. магістрат Острога створив комісію для огляду стану збереження експонатів музею та інвентарних книг. В результаті проведеної перевірки розпорядженням воєводи Я.Кжаковського музей закрили, а завідувача Й.Новицького „за безгосподарність” звільнили. Польська влада на деякий час обмежила проведення екскурсій для широкого кола відвідувачів.

Через деякий час Й.Новицький організував приватний Регіональний музей Й.В. Новицького, що діяв при місцевому Російському благодійному товаристві, яке виникло 28 червня 1924 р. в Острозі. У невеличкій кімнаті музею вміщувалося багато цікавих експонатів, які склалися з археологічних знахідок вченого, книг, документів [9, с. 56].

У травні 1925 р. музей із дозволу місцевої влади знову відчинив двері для екскурсантів. Цей заклад очолив поляк А. Мрувчинський. З метою відродження краєзнавчого музею в Острозі було створене Товариство приятелів музею ім. князів Острозьких, яке опікувалося музеєм та іншими пам'ятками, що знаходилися на території повіту [14, с. 66]. В цей час діяльність музею занепала, науково-пошукова робота не проводилася, частина колекцій була втрачена, частина вивезена в Луцьк. Організаційна робота в музеї поживилася у 1938 р., коли музей перейшов під керівництво Острозького відділення Польського краєзнавчого товариства, до якого увійшли місцеві педагоги на чолі з Мечиславом Єсьманом [10, с. 29].

Упродовж 1921–1939 рр. проблемою організації регіональних музеїв на території Польщі відала головна рада Польського товариства краєзнавців (ПТК), яка знаходилася у Варшаві. ПТК ініціювало виникнення більшості музеїв. У 1933 р. товариство відзначило своє 15-річчя. 1929 р. при раді ПТК створили музейну комісію (секцію) на чолі з Т. Вольським. Почалося вивчення музеєзнавчих проблем, налагоджувалося регіональне музейництво. Для вивчення стану справ у музейній мережі комісія ПТК надіслала 25 листопада 1931 р. до різних регіонів 72 спеціальні анкети. Відповідь надійшла із 52-х музеїв. Це була перша спроба виявити кількісний показник мережі польських музеїв. У Волинському воєводстві повітові осередки ПТК також сприяли організації музейної справи, зокрема у Володимирі-Волинському, Луцьку, Костополі, Кременці, Дубні, Острозі, Здолбунові, Рівному, Сарнах та інших містах [14, с. 67–68].

Музеї стали не лише місцями для зберігання пам'яток історії і культури, але й закладами, де проводилися краєзнавчі дослідження. Інтелігенція краю боролася за збереження культури, пам'яток минулого, що й стало поштовхом до створення на Волині краєзнавчих товариств. 1927 р. з ініціативи інженера Ф.Ксенжипольського в Луцьку було засновано Волинське краєзнавче товариство, а в 1928 р. при ньому відкрили історико-етнографічну секцію. У вересні 1928 р. з ініціативи товариства в Луцьку відбулася виставка народних промислів, де свої вироби представили 62 народні умільці Волині. Поряд експонувалися стародруки, рукописи, ікони та інші предмети матеріальної і

духовної культури. Виставка привернула увагу громадськості й спонукала до активізації краєзнавчої роботи [13, с. 90].

Представники інтелігенції, переважно польської, порушували питання про створення на теренах Волинського воєводства музейних закладів для збереження історико-культурної самобутності краю. Це питання обговорювалося на сторінках періодичних видань, а також у колах науковців. У другій половині 1920-х рр. між поляками Я.Гофманом, А.Савицьким, Я.Фітцке, К.Пшемиським виникла дискусія з приводу формування музейної мережі на Волині та втілення музеєзнавчої програми. 8 жовтня 1928 р. на ім'я керівника управління Спілки польських вчителів у Рівному надійшов лист від куратора Волинського шкільного округу А.Савицького про доцільність відкриття Волинського музею у Луцьку [3, арк. 2].

У 1927 р. у м. Луцьку створили краєзнавче Товариство опіки над пам'ятками минулого, де з наступного року почала працювати історико-етнографічна секція. Товариство підготувало Волинську виставку народних промислів, у межах загальнопольської, у якій взяло участь 62 народних майстри краю. Згодом, ці матеріали виставки стали тим фундаментом, що започаткував збірки Волинського музею, відкриття якого відбулося 16 червня 1929 р. [7, с. 50–51] під час офіційного візиту президента Другої Речі Посполитої І.Мосцицького на Волинь. У музеї розмістилися чотири тематичні відділи: археологічний, історико-мистецький, етнографічний та природничий. Серед численних експонатів були колекція флори краю, геологічні знахідки, вироби із заліза, бронзи, срібла, зброї, грецькі та римські монети, рукописні джерела XVI–XVII ст. [8, с. 83].

Очолив музей польський етнограф, бібліограф, музеєзнавець Олександр Прусевич (1878–1941 рр.). Народився він у с. Окопи на Поділлі. Протягом 1900–1905 рр. навчався на геологічному факультеті Московського університету. З 1921 р. О.Прусевич працював інспектором у справах кустарного промислу Волинського округу. Збирав матеріали з історії професійного шкільництва Волині, цікавився проблемами вивчення і охорони пам'яток старовини. На основі зібраних матеріалів написав праці „Замки і фортеці Волині” (1922 р.), „Передісторія Волині” (1926 р.) [11, с. 8–9]. Напередодні Другої світової війни О.Прусевич переїхав до Галичини, де працював науковим співробітником у львівських музеях.

Місцева інтелігенція доклала чимало зусиль, щоб відкрити подібні музеї у Дубно (1934 р.), Ковелі (1935 р.) та Кременці (1937 р.). 1934 р. в Дубні з ініціативи місцевих краєзнавців І.Свешнікова, М.Островського, Ю.Шумовського відкрили Музей Дубнівського повіту. Заклад утримувався за рахунок членських внесків місцевого осередку ПТК та добровільних пожертв місцевої громади. Штат музею складався із завідувача – Мечислава Шульмінського та прибиральниці [14, с. 89].

Упродовж 1936–1939 рр. у Рівному діяв Музей господарства Волині, створений з метою реклами продукції, що представлялася на щорічних Волинських торгах. Музей державою фактично не фінансувався й тому значну допомогу в утриманні цього закладу надавали його засновники, а саме:

промислова палата в Любліні, магістрат Рівного, броварня і фабрика спиртових дріжджів акціонерного товариства „Бергшлос” у Рівному, Кременецький ліцей, Волинський банк спілки хмілярів у Дубні та ін. Музей розміщувався у центрі міста [12, с. 30].

З метою консолідації наукового потенціалу на теренах краю у 1935 р. виникло Волинське товариство приятелів науки (ВТПН), яке відіграло значну роль у поширенні наукових знань і розвитку музейного будівництва [5, с. 94]. Товариство об'єднало представників польської інтелігенції, які досліджували матеріальну й духовну культуру та природні багатства регіону. Науковий осередок працював на громадських засадах, центральний офіс його розміщувався у Луцьку на вулиці Сенкевича, 31, а відділи знаходилися у Кременці та Рівному [6, с. 4]. ВТПН у січні 1935 р. документально засвідчило про створення наукового осередку на Волині. Польські вчені зазначали, що Волинь протягом століть належала Речі Посполитій і що завданням „першочергового значення” є збереження „здобутків культури, отриманих останніми роками” [1, к. 18].

Метою товариства було підтримання і запровадження наукових досліджень на Волині. Поставлену ціль ВТПН намагалося здійснити шляхом проведення наукових засідань, налагодження роботи в музеях, архівах, бібліотеках, наукових лабораторіях, за посередництвом яких відбувалося нагромадження наукових матеріалів. Товариство підтримувало видавництво наукових праць, а також починань молодих вчених, які сприяли популяризації наукових знань. Товариство сприяло „розвою інтелектуального життя на Волині” [1, к. 19].

23 лютого 1935 р. у Луцьку відбулося розширене засідання наукової ради ВТПН, до складу якої увійшли Я.Гоффман, А.Яворчак, Л.Кисіль, З.Опольський та ін. Згідно з протоколом, були створені гуманітарна, природнича, господарча й музейно-бібліотечна комісії, які займалися вирішенням окремих галузевих питань [2, арк. 12].

Відповідно до статуту основними видами діяльності комісій було збирання предметів волинської культури, охорона археологічних, історичних, етнографічних й мистецьких пам'яток, збереження предметів духовної та матеріальної культури, охорона пам'яток живої і неживої природи та їх наукове дослідження, запровадження на Волині єдиної регіональної музейної, бібліотечної й архівної політики [1, к. 20].

ВТПН координувало роботу Волинського музею, громадської публічної центральної бібліотеки та регіонального волинського архіву, які знаходилися в Луцьку. Музей діяв згідно зі статутом, складеним працівниками наукового осередку, в якому визначалася мета цього закладу. Завданнями Волинського музею були нагромадження та ретельна обробка наукових експонатів, налагодження роботи і співпраця з іншими повітовими музеями воєводства, складання каталогів, збір експонатів серед населення регіону [1, к. 22].

ВТПН фінансували Фонд народної культури Польщі, Міністерство віросповідань і народної освіти, Фонд праці. Бюджет товариства поповнювався членськими внесками і благодійними пожертвами. Так, у 1935–1937 рр. на рахунок товариства надійшло 1500 злотих від Поштової ощадної каси, 1000 злотих – від Державного рільничого банку, 800 злотих – закладу

взаємодопомоги, 300 злотих – від волинського воєводи та 150 – від Промислово-торгового дому у Любліні. Крім цього, науковці осередку самостійно шукали кошти для проведення дослідницької роботи в межах краю. Товариство зверталось за матеріальною допомогою до Поштової ощадної каси у Варшаві: „Товариство існує другий рік і просить на 1936–1937 рр. спеціальних дотацій”. У листі зазначалося, що кошти потрібні С.Мацку та ентомологу С.Проніну для проведення флористичних, зоологічних досліджень і роботи в галузі охорони природи, а також А.Яворчаку, який керував етнографічною експедицією на Волинському Поліссі. Кошти необхідні були і для Ю.Неця, щоб вивчити архів Братства ім. князів Острозьких та фонди міського архіву Дубна, а також для проведення археологічних робіт. Увага зверталася й на геологічні та географічні дослідження, зокрема вивчення базальтів, які проходили під керівництвом Самсоновича і Янчевського [1, к. 22–23].

Траплялися випадки плідної співпраці польських та українських представників культури, проте здебільшого між інтелектуальними елітами націй панувало відчуження. Прикладом співпраці слугує спільна участь українців і поляків у розбудові музейної мережі у повітових містечках воєводства. Проте до роботи Волинського товариства приятелів наук залучені були лише поляки.

Таким чином, представники інтелігенції, переважно польської, ініціювали створення на теренах Волинського воєводства науково-краєзнавчих осередків з метою вивчення та збереження скарбів матеріальної та духовної культури мешканців регіону. Наукові дослідження інтелігенції вирізнялися пропольським спрямуванням. Краєзнавча робота була багатогалузевою. Інтелігенція намагалася охопити весь комплекс проблем, пов'язаних із дослідженням краю. В поле зору інтелектуальних кіл потрапило вивчення історії, археології, етнографії, географії, рослинного та тваринного світу. Центрами вивчення і збереження історичних реліквій, народних звичаїв, природних багатств краю стали музейні заклади, які виникли майже в усіх повітових містечках завдяки представникам української, російської і польської інтелігенції. Водночас зростав фаховий рівень української інтелігенції, яка співпрацювала з польськими вченими в організації музейної справи.

Джерела та література

1. Archiwum Akt Nowych w Warszawie. Zesp. (Akta Józefa Poniatowskiego). sygn. 8.
2. Державний архів Рівненської області (далі – ДАРО). Ф. 160. Оп. 1. Спр. 75.
3. ДАРО. Ф. 160. Оп. 1. Спр. 3.
4. Бондарчук Я. В. Іосиф Новицький – засновник Острізького музею. *Остріг на порозі 900-річчя (1990–1992)*: матеріали І–ІІІ наук.-краєзн. конф. Остріг, 1992. Ч. 1. С. 30–32.
5. Історія Волині: З найдавніших часів до наших днів. Л.: Вища шк., 1988. 238 с.
6. Зіневич Є. Наукові осередки на Волині в період міжвоєнного двадцятиріччя (1921–1939 рр.). *Сім днів (Рівне)*.1997. 15 листоп.

7. Зінько Д. Культурно-історичні передумови та етапи становлення волинського музею у м. Луцьку. *Наукові зап. Національного ун-ту «Острозька академія»*. Серія «Історичні науки». 2015. Вип. 24. С. 49–53.
8. Кінд-Войтюк Н. В. Музейні заклади Західної Волині 1921–1939 рр. *Історія міст і сіл Великої Волині*: Наук. зб. “Велика Волинь”. Т. 25. Житомир, 2002. Ч. 2. С. 82–86.
9. Ковальський М. Етюди з історії Острога: Нариси. Острог, 1998. 288 с.
10. Манько М. Дев’ятсотлітній Острог: історико-краєзнавчий нарис. Острог, 2000. 35 с.
11. Ошуркевич О. Олександр Прусевич – музеолог, дослідник народного мистецтва на Волині. *Волинський музей: історія і сучасність*: Тези та матер. І наук.-практ. конф., присв. 65-річчю Волин. краєзн. музею та 45-річчю Колодяжненського літер.-мемор. музею Лесі Українки, 16–17 черв. 1994 р. Луцьк: Ініціал, 1997. С. 8–9.
12. Прищепа О. Вулицями старого міста. Рівне, 1997. 151 с.
13. Хведась А.О. До історії становлення музейної справи на Волині. 1887–1939 рр. (на матеріалах Волинської області). *Остріг на порозі 900-річчя (1990–1992)*: матеріали І–ІІІ наук.-краєзн. конф. Остріг, 1992. Ч. 2. С. 89–91.
14. Хведась А.О. Розвиток краєзнавчих музеїв в Західній Україні в кінці ХІХ – першій половині 40-х рр. ХХ ст. Джерела і література (На матеріалах Волинської, Рівненської та Тернопільської області): дис. ... канд. іст. наук: 07.00.06. Дніпропетровськ, 1997. 172 с.

Reference

1. Archiwum Akt Nowych w Warszawie [Archiwum Akt Nowych w Warszawie]. Zesp. (Akta Jósefa Poniatowskiego). sygn. 8.
2. Derzhavnyi arkhiv Rivnenskoï oblasti (DARO) [State Archives of Rivne Region (SARR)], Ф. 160. Оп. 1. Spr. 75.
3. DARO. [SARR]. DARO. F. 160. Op. 1. Spr. 3.
4. Bondarchuk Ya. V. Iosyf Novytskyi – zasnovnyk Ostrizkoho muzeiu. Ostrih na porozi 900-richchia (1990–1992) [Yosif Novytskyi is the founder of the Ostroh Museum]: materialy I–III nauk.-kraiezn. konf. Ostrih, 1992. Ch. 1. S. 30–32.
5. Istoriiia Volyni: Z naidavnishykh chasiv do nashykh dnev [History of Volyn: From the earliest times to the present day]. L.: Vyshcha shk., 1988. 238 s.
6. Zinevych Ye. Naukovi oseredky na Volyni v period mizhvoiennoho dvadtsiatyrichchia (1921–1939 rr.) [Scientific centers in Volyn during the twentieth interwar period (1921–1939)]. Sim dnev (Rivne). 1997. 15 lystop.
7. Zinko D. Kulturno-istorychni peredumovy ta etapy stanovlennia volynskoho muzeiu u m. Lutsku [Cultural and historical prerequisites and stages of formation of the Volyn museum in the city of Lutsk]. Naukovi zap. Natsonalnoho un-tu «Ostrozka akademiia». Seriiia «Istorychni nauky». 2015. Vyp. 24. S. 49–53.
8. Kind-Voitiuk N. V. Muzeini zaklady Zakhidnoi Volyni 1921–1939 rr. [Museum establishments of Western Volyn 1921–1939.] Istoriiia mist i sil Velykoi Volyni: Nauk. zb. “Velyka Volyn”. T. 25. Zhytomyr, 2002. Ch. 2. S. 82–86.

9. Kovalskyi M. Etiudy z istorii Ostroha: Narysy [Etudes from Ostrog History: Essays] Ostroh, 1998. 288 s.
10. Manko M. Devyatsotlithii Ostroh: istoryko-kraieznavchyi narys [Nine-hundred-year-old Ostrog: a historical and local history essay]. Ostroh, 2000. 35s.
11. Oshurkevych O. Oleksandr Prusevych – muzeoloh, doslidnyk narodnoho mystetstva na Volyni [Alexander Prusevich – museologist, researcher of folk art in Volyn]. Volynskiy muzei: istoriia i suchasnist: Tezy ta mater. I nauk.-prakt. konf., prysv. 65-richchii Volyn. kraiezn. muzeiu ta 45-richchii Kolodiazhnenskoho liter.-memor. muzeiu Lesi Ukrainky, 16–17 cherv. 1994 r. Lutsk: Initsial, 1997. S. 8–9.
12. Pryshchepa O. Vulytsiamy staroho mista [The streets of the old city]. Rivne, 1997. 151 s.
13. Khvedas A.O. Do istorii stanovlennia muzeinoi spravy na Volyni. 1887–1939 rr. (na materialakh Volynskoi oblasti) [To the history of the formation of the museum business in Volyn. 1887–1939 (based on the materials of the Volyn region)]. Ostrih na porozi 900-richchia (1990–1992): materialy I–III nauk.-kraiezn. konf. Ostrih, 1992. Ch. 2. S. 89–91.
14. Khvedas A.O. Rozvytok kraieznavchykh muzeiv v Zakhidnii Ukraini v kintsi XIX – pershii polovyni 40-kh rr. XX st. Dzherela i literatura (Na materialakh Volynskoi, Rivnenskoii ta Ternopilskoi oblasti). [The development of local history museums in Western Ukraine at the end of the XIX - the first half of the 40s of the XX century. Sources and literature (Based on the materials of the Volyn, Rivne, and Ternopil regions)]: dys. ... kand. ist. nauk: 07.00.06. Dnipropetrovsk, 1997. 172 s.

УДК 94:[343.2.01(477.83/.86):327]

СВІТОВА РЕАКЦІЯ НА КАРАЛЬНІ ЗАХОДИ ПРОТИ УКРАЇНЦІВ ГАЛИЧИНИ

Світлана Залужна

Рівненський державний гуманітарний університет

Україна, 33028, м. Рівне, вул. Пластова, 31

e-mail: svitlanazaluzhna10@gmail.com

ORCID: [https:// orcid.org/0000-0002-4479-4389](https://orcid.org/0000-0002-4479-4389)

Анотація. Світлана Залужна «Світова реакція на каральні заходи проти українців Галичини». Метою даного дослідження є з'ясування обставин реагування міжнародної спільноти на політики Польщі проти українців Галичини в часи «пацифікації». Методологічну основу дослідження становлять принципи історизму, об'єктивності та науковості. На різних етапах дослідження використовувались такі методи, як конкретно-пошуковий (теоретичний аналіз, синтез і систематизація джерел із досліджуваної проблеми), проблемно-хронологічний метод, з допомогою якого є можливість розглянути явища у часовій послідовності. Наслідки «пацифікації» для українсько-польських відносин були дуже негативними, ще більше підірвавши лояльність українців до польської держави. Завдавши удару по українському

ЗМІСТ
РОЗДІЛ І
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Озимчук Олег АРХЕОЛОГІЧНІ СВІДЧЕННЯ КОЛАПСУ БРОНЗОВОГО ВІКУ	3
Федоришин Микола УЧЕНЬ ПИСАРЯ МИХАЙЛА САНОЦЬКОГО В КОНТЕКСТІ ТВОРЕННЯ ПЕРЕСОПНИЦЬКОГО ЄВАНГЕЛІЯ	8
Гурбик Андрій ДЕРЖАВНА СЛУЖБА АНТОНА ЖДАНОВИЧА: УЧАСТЬ У ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧИХ КОМІСІЙ (1651–1656 рр.)	14
Кравчук Назар АНЕКСІЯ КИЇВСЬКОЇ МИТРОПОЛІЇ МОСКОВСЬКИМ ПАТРІАРХАТОМ 1686 РОКУ	25
Пазюра Наталка РОДИННА ІСТОРІЯ СТОРОЖЕНКІВ ХІХ – ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ НА ТЛІ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ	29
Чиж Анастасія ЗАКОНОДАВЧІ ІНІЦІАТИВИ ДЕПУТАТА ІV ДЕРЖАВНОЇ ДУМИ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ ТИВОНЧУКА МИХАЙЛА ПАВЛОВИЧА (СТЕПАНСЬКА ВОЛОСТЬ РІВНЕНСЬКОГО ПОВІТУ)	34
Рушак Владислав ДІЯЛЬНІСТЬ В. ЛИПИНСЬКОГО НА ДИПЛОМАТИЧНОМУ ФРОНТІ ПІД ЧАС НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 1917–1921 РОКІВ ...	37
Доброчинська Валентина ВОЛИНСЬКІ МУЗЕЇ ЯК ОСЕРЕДКИ ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ (1921–1939 рр.)	46
Залужна Світлана СВІТОВА РЕАКЦІЯ НА КАРАЛЬНІ ЗАХОДИ ПРОТИ УКРАЇНЦІВ ГАЛИЧИНИ	52
Михальчук Роман ТРАВМА ГОЛОКОСТУ У СВІДЧЕННЯХ ЖЕРТВ	62
Іванчук Віктор РІВНЕНСЬКА «ПРОСВІТА» У ПЕРІОД НАЦІСТСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ (1941–1944 рр.)	68

Десятничук Ілля
ОЛЕКСАНДР ОГЛОБЛИН У РОЗБУДОВІ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРИЧНОЇ
НАУКИ В США72

Опанасюк Тетяна
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МОЛОДІЖНОГО СЕГМЕНТУ
РИНКУ ПРАЦІ В УКРАЇНІ76

РОЗДІЛ II ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ ТА МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ

Долганова Марина, Озимчук Олег
ДВА ВЕКТОРИ ФОРМУВАННЯ ІНТОЛЕРАНТНОСТІ ФРАНЦУЗЬКОГО
СУСПІЛЬСТВА В XII–XIII СТОЛІТТЯХ87

Постоловський Руслан
ВНУТРІШНЬО ПАРТІЙНА БОРОТЬБА У ВКП(Б) 1926–1927 РОКІВ95

Слесаренко Андрій
УКРАЇНСЬКІ ПОВСТАНЦІ В ЧЕХОСЛОВАЦЬКОМУ КІНЕМАТОГРАФІ
1950-Х РОКІВ113

Сухий Володимир, Северова Ольга
ОСНОВНІ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ ТЕОРІЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ117

Плюта Наталія
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЛАТИНСЬКОЇ АМЕРИКИ ТА ЇЇ МІСЦЕ В
МАЙБУТНЬОМУ СВІТІ124

Жук Микола, Северова Ольга
ГЕНЕАЛОГІЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ ЕТАП РОЗВИТКУ131

Кундеус Оксана
ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВИБІР УКРАЇНИ ЯК ДЕТЕРМІНАНТА
ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ139

Рожко Василь
СТАНОВЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ІДЕЙ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ: АНАЛІЗ
ВЧЕНЬ АЛЬБЕРТА ВЕЛИКОГО І ВІНСЕНТА З БОВЕ.....149

Ліннік Юрій
ЦІННОСТІ В ЖИТТІ ЛЮДИНИ І СУСПІЛЬСТВА152

ISSN 2519-1942

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії

ВИПУСК 34

Відповідальність за достовірність і точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, власних імен та інших відомостей несуть автори опублікованих матеріалів та їх наукові керівники. Думки авторів статей з позицією редколегії можуть не співпадати.

Відповідальний за підготовку збірника до видання – **Валерій Шеретюк**

Комп'ютерна верстка – **Лариса Федорук**

Обкладинка – **Григорій Волохов**

Підписано до друку 24.11.2022 р. Папір офсетний.

Гарнітура «Times New Roman».

Наклад 300. Зам. № 254/1. Ум. друк. арк. 11,19.

ISSN 2519-1942

Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії: Рівненський державний гуманітарний університет. Збірник наукових праць. Випуск 34. Рівне, 2022. 162 с.

УДК 94(477) + 94(100)

А 43

ББК 63.3 (4Укр)

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2022